

NA BRIONIH

Srečanje med Titom, Hruščovom in Merzagoro

**Zaključili so se neposredni razgovori med jugoslovanskim in
sovjetskim predsednikom - Hruščov na obisku v Sloveniji**

Na Brionih so se zaključili dvodnevni razgovori med sovjetskim predsednikom Hruščovom in maršalom Titom. V uradnem poročilu je med drugim rečeno, da sta državnik »proučila sedanji mednarodni položaj ter prizadevanja obeh držav za obrambo in utrditev miru na svetu«. Predmet razgovorov — nadaljuje uradno poročilo — je bilo tudi vprašanje »koeksistence med državami z različnim družbenim redom« ter vprašanje, kako se dalje truditi za dosigo popolne in splošne razorožitve.

Poročilo omenja nadalje, da sta državnik proučila sovjetsko-jugoslovansko sodelovanje pri pomoči nerazvitim državam, likvidacijo kolonializma ter druga vprašanja, ki se tičejo ureditve mednarodnega položaja ter okrepitve sodelovanja med državami.

Predsednika sta si tudi izmenjala misli o aktualnih vprašanjih, ki zadevajo mednarodno delavsko gibanje, in o utrditvi enotnosti socialističnih in drugih naprednih sil, ki se bojujejo za mir, demokracijo, socializem. Posebno pozornost — pravi še poročilo — sta državnik posvetila razvoju dvostranskih odnosov na vseh področjih. Tudi med temi razgovori — se zaključuje poročilo — sta Tito in Hruščov ugotovila, da se popolnoma strinjata glede bistvenih vprašanj mednarodnega razvoja ter glede medsebojnih odnosov med dvema državama.

KOMENTAR

Torinska »La Stampa« tako komentira zgornje poročilo: »Dokument na prvi pogled ne kaže posebnih novosti. Poudarjeno je načelo koeksistence med državami z različnim družbenim sestavom, poudarjeno je nadalje načelo miru kot tudi razorožitve, ki jo je treba doseči tudi s podporo drugih naprednih in ne samo socialističnih sil. Omenja se danalje eno izmed vprašanj, ki je najbolj pri srcu maršalu Titu: protikolonializem in pomoč nerazvitim deželim. Niti z besedico pa se ne omenjajo ideološki problemi. Sklenjeno je baje bilo, da bodo o teh problemih razpravljali teoretiki obeh dežel na kasnejšem sestanku.«

Po mnenju torinskega lista so bili s tem poročilom tudi odločno zanikane vesti, češ da se bo Jugoslavija pridružila gospodarski organizaciji, ki obstaja v okviru držav Varšavskega pakta (SEV). List namreč opozarja na tisti del poročila, kjer je rečeno, da sta državnik »posvetila posebno pozornost dvostranskim odnosom na vseh področjih«.

Jugoslavija — pripominja omenjeni list — želi okrepiti svoje odnose s socialističnimi državami, toda to hoče doseči z neposrednimi stiki s posameznimi državami in potem ko je ugotovila, če ti stiki ustrezajo zlasti njenim koristim.

SREČANJE Z MERZAGORO

V italijanskih in tudi tujih listih je vzbudila precejšnjo pozornost vest, da je med bivanjem Nikite Hruščova prispel na Brione tudi predsednik italijanskega senata Cesare Merzagora. Na Brione je prispel na krovu svoje jahte in na povabilo predsednika Tita.

Obisk vidne italijanske politične osebnosti je — kot poudarjajo — zasebnega značaja. »Ko je maršal zvedel, da sem pričel svoje križarjenje po Jadranu, me je zelo ljubeznivo povabil na Brione. Semkaj bi moral priti 15. t. m., a ker sem bil zadržan, je bil obisk določen za ta dan« je Merzagora dejal časnikarjem.

Predsednik Tito je Merzagoro sprejel v posebni avdijenci. Kot je italijanski politik po obisku izjavil časnikarjem, sta se s Titom razgovarjala tudi o trenutno najbolj kočljivih vprašanjih. Tako je jugoslovanski predsednik omenil indijsko-kitajski spor. V tej zvezi je dejal, da si Kitajska ne bo upala sprožiti vojno proti Indiji,

temveč da bo verjetno samo pritiskala s svojimi 40 divizijami na mejo, da bi na ta način paralizirala indijsko gospodarstvo in zaustavila njegov razvoj. Maršal Tito je nadalje pokazal veliko zanimanje za italijansko-jugoslovansko trgovinsko izmenjavo, o kateri meni, da bi bila lahko še bolj živahna, če bi ne bilo tako visoke carine.

Merzagora je v posebni avdijenci sprejel tudi Hruščov; med razgovorom pa se nista dotaknila političnih problemov. Po naročilu Balzanove ustanove je predsednik italijanskega senata izročil Hruščovu film, ki so ga posneli med slovesno podelitvijo mirovne nagrade pokojnemu papežu Janezu XXIII.

»Hruščov — je dejal Merzagora — se je z ganljivimi besedami spomnil pokojnega papeža in mi je izjavil, da njegova smrt ni presunila samo katoliških dežel, temveč tudi komunistične.«

Obisk Cesara Merzagore je morda res samo slučajno sovpadel z bivanjem Nikite Hruščova na Brionih, a kljub temu ima prav gotovo tudi svoj politični pomen.

Hruščov je danes zapustil Brione in se preko Kopra odpeljal v Slovenijo, kjer se bo zadržal nekaj dni. Prve dni prihodnjega tedna pa bo spet v Beogradu, kjer se bo poslovil od Tita in drugih državnikov ter se vrnil v domovino.

Veličasten pohod na Washington

Napovedanega pohoda na Washington se je v sredo udeležila ogromna množica črncev, katerim so se pridružili tudi številni belci. Demonstranti so v povorki šli po mestnih ulicah, se ustavili pred spomenikom Lincolnu in Washingtonu in iz grl deset in desettisočglave množice je donela pesem: We shall overcome some day (Nekoga dne bomo zmagali). Demonstranti so tudi nosili številne transparente. Najbolj pogosti so bili tisti z napisom: »Now«, kar pomeni sedaj.

To je bil tudi smisel velike demonstracije, ki se je je udeležilo nad 200 tisoč ljudi. Črncci namreč zahtevajo, naj se jim takoj priznajo po vseh državah Amerike enake pravice, kot jih imajo belci.

Pohoda so se udeležili tudi predstavniki raznih veroizpovedi, med njimi tudi zastopniki katoliške Cerkve. Predsednik Kennedy je sprejel predstavnike črncev in organizatorje pohoda v posebni avdijenci. Zago-

tovil jim je, da se bo njegova vlada tudi v bodočnosti zavzemala za pravice 20 milijonov črncev, kolikor jih živi v ZDA.

Tik pred začetkom veličastnega pohoda je bila objavljena predsednikova poslanica ob ameriškemu prazniku dela, ki se obhaja 2. septembra. V tej poslanici se omenja tudi enakopravnost črncev. »Pospešiti moramo napore — pravi poslanica — da bodo vsi državljani enaki. V teh zadnjih mesecih je večina naše družbe priznala vsem državljanom pravico, da se popolnoma vključijo v narodno skupnost. Kar se je pridobilo v letu 1963, se ne more več odvzeti.«

Voditelje množičnega pohoda sta sprejela tudi načelnika demokratične in republikanske skupine v senatu Mansfield in Dirksen. Med demonstracijo ni bilo nobenega nereda. Policija je namreč aretirala samozvanega voditelja ameriške nacistične stranke Rockwella v trenutku, ko se je hotel pomešati med demonstrante.

RADIO TRST A

• NEDELJA, 1. septembra, ob: 9.00 Kmetijska oddaja; 9.30 Slovenski narodni motivi; 10.00 Prenos sv. maše iz stolnice Sv. Justa; 11.15 Oddaja za najmlajše: »Koren lečen«, pravljica (Niko Kuret); 12.00 Slovenska nabožna pesem. Cerkveni zbor z Opčin; 12.15 Vera in naš čas; 14.30 Sedem dni v svetu; 16.00 Dela velikih mojstrov — Richard Strauss: Eine Alpensinfonie, op. 64; 17. Popoldanski ples; 18.00 »Večer v Sorrentu«, enodejanka (Ivan Sergejevič Turgenev — Filibert Benedičič), igrajo člani Slovenskega gledališča v Trstu; 21.00 Iz slovenske folklore: »Pratika« (Niko Kuret); 21.30 Skladbe za godala.

• PONEDELJEK, 2. septembra, ob: 11.45 Jugoslovanski orkestri in pevci; 12.15 Iz slovenske folkloze: »Pratika« (Niko Kuret); 18.30 Sodobni italijanski skladatelji; 19.15 Izvenevropska sporna ozemlja — Saša Martelanc: »Srednjeameriške republike«; 20.30 Mihael Glinka: »Russlan in Ljudmila«, opera v 5 dej. Orkester in Zbor gledališča Bolšoj v Moskvi.

• TOREK, 3. septembra, ob: 12.15 Potovanje po Italiji; 18.30 Slovenska simfonična glasba — Primož Ramovš: Sinfonietta, Scherzino za klavir in godala; Matija Bravničar: Slovenska plesna burleska. Orkester Slovenske Filharmonije dirigirata Samo Hubad in Bogo Leskovic; 19.15 Z mamico po sončnih stezicah (Krasulja Simoniti); 21.00 Znameniti gorniki v Julijskih Alpah: »Janko Mlakar« (Rafko Dolhar); 21.30 Od romantikov do impresionistov — Jean Sibelius: Koncert v d-molu, op. 47 za violino in orkester.

• SREDA, 4. septembra, ob: 11.45 Mali ansambli; 12.15 Za naše žene; 18.30 Simfonična pesnitev — Franz Liszt: Hamlet št. 10, Ottorino Respighi: Rimski vodnjaki; 19.00 Kogojevi in Sivičevi samospeli — Mezzosopranistka Dana Ročnik-Holz; 19.15 Scipio Slataper: »Moj Kras« (Janko Jež); 21.00 »Tkavčev grob«, po noveli O'Kellyja Seumasa, dramatisiral O'Haodha Micheal, prevedla Lelja Rehar. Igrajo člani RO; 22.55 Nova glasba — Luciano Berio: Allelujah II. za orkester (Pavle Merkù).

• CETRTEK, 5. septembra, ob: 11.45 Folklorni mozaik; 12.15 Znameniti gorniki v Julijskih Alpah: »Janko Mlakar« (Rafko Dolhar); 18.30 Koncert Tržaškega Tria; 19.00 Pevski zbori Julijske krajine in Furlanije; 19.15 »Potovanje na Mesec«, dramatisirana zgodba (Charles Chilton — Mirko Javornik), igrajo člani RO; 21.00 Simfonični koncert Orkestra Tržaške filharmonije. Po koncertu »Knjižne novosti«: Josip Tavčar: »Guido Piovene in njegova knjiga »Le furie««.

• PETEK, 6. septembra, ob: 11.45 Ameriški odmevi; 12.15 Pogled na svet; 18.30 Iz del dunajskih klasikov — Franz Joseph Haydn: Simfonija št. 93 v D-duru; 18.55 Pianistka Damiana Bratuževa — Aaron Copland: Sonata za klavir; 19.15 Zlato, ti sočetni vladar sveta: »Zlata mrzlina v Kaliforniji«; 20.30 Gospodarstvo in delo; 21.00 Koncert operne glasbe vodi Massimo Freccia; 22.00 Uporni Beatniki: »Zavetje iracionalnosti in umetni paradizi«.

• SOBOTA, 7. septembra, ob: 11.45 Glasbeno potovanje po Evropi; 12.15 Za naše žene; 15.30 »Boželiša«, radijska igra (Ivan Matičič), igrajo člani RO; 18.30 Tržaški skladatelji: Pavle Merkù (Dušan Pertot); 19.15 Na počitnicah; 20.30 Teden v Italiji; 20.45 Koroški Akademski Oktet; 21.00 Vabilo na ples; 22.00 George Gershwin: Koncert v F-duru za klavir in orkester.

TEDENSKI KOLEDARČEK

1. septembra, nedelja: Mladen, Egidij
2. septembra, Stefan, Hranislav
3. septembra, torek: Dora, Darij
4. septembra, sredo: Ida, Zala
5. septembra, četrtek: Lovrena, Nedeljka
6. septembra, petek: Ljuba, Ida
7. septembra, sobota: Marko, Regina

»RDEČI« TELEFON

Neposredno zvezo med Moskvo in Washingtonom so tehnični izvedenci ta teden preizkusili in jo potrdili. Izmenjali so si pozdrave po tem posebnem telefonu, namenjenem za direktne razgovore med Kennedyjem in Hruščovom. Uradno pa bo govorilna zveza med poglavarjema obeh blokov odprta s 1. septembrom.

Živi pokopani

Čudovit slučaj se je pripetil v rudniku Hazleton v zvezni ameriški državi Pennsylvaniji. Pred trinajstimi dnevi se je udril strop na dveh koncih rova in je odrezal pot na prosto trem rudarjem. Ostali so živi pokopani, in sicer 28-letni Henrik Throne in 58-letni David Fellin skupaj v enem oddelku rova; 10 metrov debelo steno od njiju oddaljen pa 42-letni Louis Bova, po rodu Italijan.

Reševalne ekipe so si dan za dnem prizadevale z najmodernejšimi tehničnimi sredstvi, da bi ponesrečene rudarje ohranile pri življenju in jih spravile iz globine preko 100 metrov zopet na dan. Z natančnimi vrtnalnimi stroji so spustili do prvih dveh tanke cevi ter jima po njih spuščali hrano, celo telefon in mikrofoni. Do tretjega zasutega rudarja so pa cevi zgrešile smer. Nekaj dni se je s trkanjem ob steno še oglašal tovarišema, prejšnji torek je pa umolknil. Mraz in lakota sta ga verjetno končala.

U - Thantovo poročilo

Glavni tajnik Združenih narodov U Thant je pripravil letno poročilo o delovanju mednarodne organizacije, kateri je on duševni vodja. V uvodu poročila omenja, da je sedanje svetovno politično ozračje optimistično. K temu je v prvi vrsti pripomogel atomski dogovor v Moskvi; če bodo velesile delovale v tem pravcu, pravi U Thant, bo kmalu prišlo do svetovne razorožitve.

Nadalje omenja položaj v Kongu, ki je že toliko ustaljen, da je mogoče odtegniti oborožene sile Združenih narodov. Svetovni vpliv OZN bi pa bil po tajnikovem mnenju še dosti bolj učinkovit, če bi države članice izpolnjevale svoje finančne obveze.

O U Thantovem poročilu bodo razpravljali 17. septembra na glavnem zasedanju OZN.

Takrat bo bržkone tudi prišlo do potrditve U Thanta za glavnega tajnika Združenih narodov; doslej vodi tajniške posle le kot opolnomočenec. Njegovi izvolitvi se je najbolj upirala Sovjetska zveza, ki je zahtevala v tajništvu sistem »trojke«; to je, po eden tajnik pripadnik vzhodnega, zapadnega in nevtralnega bloka. Medtem je pa prišlo, precej po prizadevanju tajništva OZN, do pomirjenja med obema blokoma. U Thantov ugled kot mednarodnega diplomata je silno zrastel, kar dokazuje tudi njegova udeležba kot častnega gosta pri podpisu atomskega sporazuma v Moskvi.

NORVEŠKA VLADA

Novo norveško vlado je sestavil konservativec John Lyng. Ta novica se pokaže v posebni luči, če pomislimo, da so bili na vladnem krmilu skozi 26 let samo socialni demokrati.

Socialistična vlada Gerhardsena je padla samo zaradi abstinence edinih dveh poslancev narodno socialistične stranke. Razdelitev poslanskih sedežev je taka, da nima nobena stranka večine. Od 150 poslancev jih ima socialno demokratska stranka 74, enako število konservativna in dva narodni socialisti. Od teh dveh je odvisno, katere barve stranka se obdrži na površju.

Za prva dva so strokovnjaki podvojili prizadevanja, da ju rešijo. V nedeljo sta po telefonu poslušala mašo, katero je vpričo jokajoče množice daroval rudniški kaplan za živa pokopana. Medtem so pripravili posebno pripravo v obliki jeklene cevi, ki se je prevrtila do njiju. Drugega za drugim so po ozkem rovu potegnili v torek na površje. Moderna reševalna tehnika je zmagala nad silami narave.

Oba sta prišla iz temnega osrčja zemlje na svetlobo še precej pri sebi; na vrhu sta kar vriskala in plesala od veselja. Do smrti pa ne bosta pozabila na 13 dni, ko sta bila živa pokopana.

—0—

Mirovni kandidati

Nobelova ustanova za podeljevanje najvišjih časti možem znanosti in umetnosti ima tudi posebno vrsto nagradencev, to so tisti, ki so si najbolj prizadevali za mir na svetu.

Človek bi mislil, da je resničnih pobornikov za svetovni mir bolj malo. V resnici pa menda le ni tako, kajti letos se je prijavilo kar 40 kandidatov za Nobelovo mirovno nagrado.

Podeljena bo 10. decembra v Oslu. Odlikovanje je združeno tudi s pravo denarno nagrado v znesku 30 milijonov in pol lir.

OB INDIJSKI MEJI

Indijski ministrski predsednik Pandit Nehru je govoril v parlamentu o novi nevarnosti vojne na indijsko-kitajski meji v Tibetu. Svojo bojazen je utemeljeval s podatki, da je vzdolž 5000 kilometrov dolge meje zbranih več kitajskih čet, kot jih je bilo pred izbruhom sovražnosti v oktobru leta 1962. Kitajci so v 20 kilometrov širokem nevtralnem pasu postavili 52 vojaških oporišč, zgradili so strateške ceste, napeljali telefone in zgradili so celo letališča. Nehru je ob koncu razburljivega poročila pozval poslance, naj se dežela pripravi na morebitni kitajski napad v najkrajšem času.

BERLINSKI ZID

Dne 13. avgusta sta minili dve leti, odkar je vzhodnonemška vlada potegnila 43 kilometrov dolgi zid, ki deli Berlin v dve polovici. V globino 100 metrov za zidom so postavljene žične ovire, bunkerji in stražni stolpi.

Letos, en mesec pred Kennedyjevim obiskom v zahodnem Berlinu, so obmejni prepovedani pas razširili na 500 metrov. Vsa stanovanja, trgovine in obrate v tem pasu so popolnoma izpraznili. Kljub strogemu nadzorstvu se pa še vedno ponavljajo vsak dan pobegi iz Vzhodnega Berlina v zahodno polovico.

Razstava otroških risb v Piranu

Sindikata slovenske šole je letos, kot znanost, priredil v Trstu razstavo najboljših risb, ki so jih izdelali učenci naših osnovnih šol. Danes so to razstavo odprli v Piranu, tako da bo tudi tamkajšnje občinstvo seznanjeno z risarskimi deli naših otrok.

Velik uspeh slovenskega zbora

V gledališču »Petarcar« v Arezzu se je zaključilo 11. mednarodno tekmovanje polifoničnih zborov. Pevskih tekmovanj se je udeležilo 37 zborov; med temi jih je bilo 24 iz drugih držav. Nastopil je tudi »Kornorni moški zbor« iz Celja, in sicer v drugi kategoriji — moški zbori. Pri končnih uspehih je odnesel kar prvo nagrado pred vsemi drugimi tekmovalci. Na drugem mestu v tej kategoriji je moški zbor »Giuseppe Verdi« iz Ronk; na tretjem mestu so pa Belgijci.

Večina udeležencev ni pričakovala, da se bodo slovenski pevci tako postavili pri mednarodnih tekmah; odnesli so 140 točk na 150. Pri podelitvi diplom in nagrad (200.000 lir) je bil navzoč tudi zastopnik ministrskega predsednika in zbornični predsednik Bucciarelli-Ducci.

Slovincem so čestitali, čeprav morda z nekoliko grenkim priokusom, ker se ni u-

veljavil v vrsti moških zborov nobeden italijanskih.

V drugih kategorijah so se pa pokazali sledeči rezultati: pri mešanih večglasnih zborih so odnesli prvo mesto (100 točk na 100) Nemci iz Hannoverja.

V tretji kategoriji — ženski zbori — so pa odnesle palmo zmage francozinje iz Toursa. V gregorijanskem petju so bili prvi Švicarji in Francozi; šele tretje mesto je zasedel zbor iz Tridenta.

Končni rezultat je torej pokazal, da so za moške zборе prvi Slovenci, za ženske pa francozinje.

—0—

Skrčena pomoč

Predsednik Kennedy je v petek doživel prvi poraz v poslanski zbornici. Vlada je predložila poslancem v odobritev kredite za pomoč tujim državam v znesku štirih milijard in 100 milijonov dolarjev. Pomoč v obliki dolgoletnih in brezobrestnih posojil ter v pristni obliki podpore je namenjena predvsem tistim državam, ki so v nevarnosti, da jih vsrka vase komunistično območje zaradi ekonomskih težav.

Vladni predlog je zbornica sicer sprejela, a je črtala kar 585 milijonov dolarjev. Za znižanje zunanje politične podpore je glasovalo tudi 66 demokratičnih poslancev.

Kennedy je tako postopanje označil na tiskovni konferenci kot kratkovidno in neodgovorno. Dodal je še, da izda Sovjetska zveza samo za Kubo več kot Združene države za vso Južno Ameriko. Komunistem se ne pobija s teoretsko propagando, marveč z ekonomsko pomočjo gospodarsko zaostalim državam.

Predsednik še vedno upa, da bo senatska zbornica dovolila potrebne kredite za pomoč tujini v polnem iznosu.

BELI KRUHEK

V Padovi in okolici so peki že nekaj tednov prodajali izredno lep in bel kruh, da je bil kar vabljen. Marsikoga pa je po tem belem kruhu začelo črvičiti po želodcu. Oblasti so se pozanimale za zadevo in so ugotovile, da so peki mešali v moko neko kemično sestavino na podlagi amoniaka in žvepla. S tem sredstvom so dali kruhu tako belo barvo, kakor da bi bil pečen iz najfinejše pšenične moke. Trideset pekov so že ovadili državnemu pravdnistvu. Za oljem, mesom, vinom smo torej prišli tudi do »sintetičnega« kruha.

ROČNO KOLO

Ta teden so se pojavila na angleškem trgu tako imenovana »mini-bik« ali ročna kolesa. Izumil jih je mehanik Monton, ki se je ukvarjal 3 leta z novo iznajdbo. Kolesa imajo v premeru le 45 centimetrov, višina ogrodja je pa primerna za odraslega kolesarja. Posebnost ročnega kolesa obstaja pa v lahkem materialu in v možnosti, da vozilo v dveh minutah sklopiš kot kak dežnik in ga lahko neseš v roki.

Te vrste koles, ki imajo zdaj še ceno 50.000 lir, bodo prav prišla turistom, ki bodo kolo v breg vzeli kar pod pazduho, v klanec je pa spet raztegnili in hajdi veselo naprej.

»MAFILINDO«

V Manili so se sestali predsedniki Indonezije, Filipinov in Malaizije. Najprej so razpravljali o ustanovitvi Malaizije, oziroma o dnevu razglasitve nove republike, katero bodo sestavljale bivše angleške malaizske kolonije na polotoku, Singapur in Severni Borneo. Filipinski predsednik Macapagal je izjavil, da bi moral ta del Bornea pripasti Filipinom. Domenili so se za ljudsko glasovanje pod nadzorstvom odposlancev Združenih narodov.

Druga točka manilskih razgovorov pa je bila ustanovitev meddržavne zveze Indonezije, Malaizije in Filipinov. Imenovala se bo Mafilindo, po začetnih zlogih vseh treh republik. Organizacija teh treh jugovzhodnih azijskih držav bi v začetku delovala le kot posvetovalni organ v vseh skupnih vprašanjih omenjenih treh republik.

KMETIJSTVO V SOV. ZVEZI

Znano je, da sloni rusko kmetijstvo na kolektivizmu, to je na kolhozih in sovhozih, a vendar je še ostal zasebni sektor. Ta razpolaga sicer samo z 1% obdelovalne zemlje, a njegov doprinos k splošni prehrani je znaten. V zasebni lasti je 1/3 živinoreje in polovica molznih krav.

Do leta 1955 je bila srednja molznost zasebnih krav mnogo višja kot na kolhozih in sovhozih, v zadnjih letih pa so se razmere spremenile zaradi ensilaže, katere zasebniki ne morejo imeti.

ILIJA EHRENBURG SE NE VDA

Ilija Ehrenburg se še ni vdal po dolgem molku, h kateremu ga je prisilil Hruščev, ko je spet privzel sovjetsko kulturno življenje in ga podvrgel strožjemu nadzorstvu partije. Stari ruski literat je imel pred kratkim na zborovanju zahodnoevropskih levičarskih in sovjetskih pisateljev govor, ki ga je objavila zdaj tudi »Literarnaja Gazeta« in v katerem je značilno izrazil svoje stališče do literature in do sedanjih kulturnih razmer v Sovjetski zvezi. Rekel je med drugim, da on in tisti, ki hodijo z njim, niso hodili po gladkem asfaltu avtomobilске ceste, ampak so korakali preko divjine in zato so pogosto zašli kam vstran. Niti zdaj njihova pot ni ravna, vendar pa niso izgubili svojega duha. Se vedno gredo naprej.

Opazovavcem je posebno udarila v uho njegova fraza »Nismo izgubili svojega duha«, ker si jo tolači tako, da Ehrenburg ni opustil svojega odpora proti konservativnim tendencam v sovjetski literaturi. Iz nje tudi zveni, da se Ehrenburg ne čuti sam, ampak da govori v imenu neke struje, ki se zaveda svojih sil in svojih idealov. Ehrenburg je tudi izjavil, da pomeni podpis protiatomske pogodbe v Moskvi začetek razdobja odjuge v odnosih med Vzhodom in Zahodom, pri čemer si je spet privoščil sovjetske konservativne pisatelje in kritike, ki se trdovratno zaletavajo v vse, kar pride z Zahoda, ne da bi ločili med dobrim in slabim.

Šolska obvestila

Ravnateljstvo Nižje trgovske strokovne šole pri Sv. Ivanu obvešča dijake, da se vpisovanje za II. in III. razred ter za I. razred enotne srednje šole nadaljuje do 25. septembra, vsak delavnik od 10. do 12. ure. Učenci, ki se vpišejo v I. razred enotne srednje šole morajo predložiti naslednje dokumente: Rojstni list iz anagrafskega urada, potrdilo o cepljenju, potrdilo o zdravih očeh, zadnje šolsko spričevalo.

Vsa druga pojasnila se dobijo v tajništvu šole. Popravni izpiti ter nižji tečajni izpiti se pričnejo v ponedeljek, 2. septembra, po razporedu, ki je razviden na oglasni deski.

Ravnateljstvo Državne nižje strokovne industrijske šole s slovenskim učnim jezikom v Dolini sporoča, da se prične vsi popravni izpiti v ponedeljek, 2. septembra, ob 8.15 po razporedu, ki je razviden na šolski oglasni deski.

Šola Glasbene matice

Vpisovanje v šolo Glasbene Matice bo od 2. do 7. septembra t.j. vsak dan od 9. do 12. ure v šolski pisarni v ulici R. Manna 29/1, tel. 29-779.

Vpisovanje v Nabrežini bo v četrtek, 5. sept., od 10. do 12. ure v prostorih PD »Igo Gruden«.

Vpisovanje na Proseku bo v četrtek, 5. sept., od 18. do 20. ure v dvorani PD Prosek-Kontovel.

Vpisovanje v Trebčah bo v petek, 6. sept., od 20. do 21. ure v Ljudskem domu.

Redni pouk se bo začel v ponedeljek, 9. septembra.

Ravnateljstvo

Tržaškega

PREKOALPSKI NAFTOVOD

Svetovne družbe BP, ESSO, Mobil, Shell, DEA, Gelsenberg, Sholven in Wintershall so predložile industrijskemu ministrstvu v Rimu načrt za graditev velikega prekoalpskega naftovoda od Jadrana do Južne Nemčije. Naftovod naj bi imel letno zmogljivost do 40 milijonov ton petroleja, katerega bi pripeljalo v italijanske luke nad 800 tankerjev po 50.000 ton.

Načrt je seveda vzbudil veliko zanimanje ne samo v Trstu, ampak po vsej Italiji. Njegovo uresničenje bi pomenilo obsežna naročila industriji ter dotok tujih valut. Že zdaj dobi Italija za storitve mednarodnim petrolejskim družbam 80% tujih valut, katere potrebuje za nakup petroleja na svetovnih tržiščih.

Novi naftovod spada v okvir stalnega naraščanja potrošnje energije v Evropi. Potrošnja Skupnega evropskega tržišča se bo v letih 1960-1970 dvignila za 85% ter bo dosegla ekvivalent 850 milijonov ton premoga. Od te količine bo 50% odpadlo na petrolej, medtem ko zdaj znaša njegov delež 30 odstotkov.

Kot poročamo na drugem mestu, se zdi, da se bo naftovod pričel v bližini Tržiča.

Sv. Ivan:

ZA MESTNO UPRAVO

Že precej časa je poteklo, odkar smo v listu pisali, da se prebivavci z ulice Timignano hudo pritožujejo zaradi stanja, v katerem se nahaja omenjena ulica. Pritožbe in prošnje na mestno občinsko upravo niso doslej nič pomagale. Cesta je iz dneva v dan slabša in bo kmalu celo za pešce neprehodna, če se ne popravi.

Čudimo se, da mestna uprava nič ne ukrene, ko pa nam je znano, da je Acegat morala celo plačati odškodnino lastniku avtomobila, ki je zadel ob vodovodno napravo, katera je proti vsakemu predpisu štrlela 15 cm visoko od tal. Na avtomobilu je bilo več tisoč lir škode, ki jo je Acegat poravnala.

Ali morda Acegat, ki je tudi občinsko podjetje, plačuje odškodnine, ne da bi o zadevi bila obveščena mestna uprava, ki je pravzaprav odgovorna za stanje cest? Karkoli je že, prebivavci z ulice Timignano se ponovno obračajo na mestno upravo s prošnjo, naj čimprej vsaj zasilno uredi njihovo cesto.

Repentabor:

NOVEGA ŽUPANA VOLIJO

V soboto je bila na županstvu na Repentaboru izredna seja občinskega sveta, na

kateri so svetovavci vzeli na znanje odstop župana Jožeta Bizjaka. Sledile so volitve novega župana, ki pa niso privedle do nobenega rezultata. Zakon predvideva tri glasovanja. Za župana je izvoljen tisti svetovavec, ki prejme najmanj 8 glasov. Ker ni nihče dobil predpisanega števila glasov, je bila sklicana nova seja za četrtek, 29. t. m.

OBLETNICA BAZOVISKIH ŽRTEV

Kakor vsako leto bo tudi letos v četrtek, 5. septembra, zvečer v župni cerkvi v Bazovici maša zadušnica za bazoviške žrtve. Udeležili se je bodo tudi predstavniki Skupne slovenske liste ter mladinskih in kulturnih organizacij. Po maši bodo predstavniki položili venec na spomenik pri strelišču.

S TRŽAŠKE UNIVERZE

Po zadnjih podatkih je vpisanih na tržaški univerzi 4231 študentov. Prvenstvo nosi gospodarsko-trgovska fakulteta s 1023 slušatelji; to je 80 več kot lani. Po številu slušateljev je na drugem mestu inženirska fakulteta, ki ima 741 vpisanih dijakov. Nato si sledijo po vrsti pravo, pedagoška fakulteta, prirodoslovna in nato šele filozofsko-slovstvena 445 slušateljev in farmaceutska 184 slušateljev.

V poletnem roku je položilo doktorske izpite 90 slušateljev, od teh kar 27 iz trgovskih ved. Iz slovstveno-filozofskih ved le 16. Kakor se vidi, profesorski poklic ne vleče več.

TEČAJI ZA DELAVCE

Središče za poklicno izobrazbo INAPLI bo letos priredilo dnevne in večerne tečaje za električarje, inštalaterje, radiotehnike in varivce. V tečaje se je mogoče vpisati pri tajništvu v ul. Giarizzole 22.

Dne 15. oktobra se bodo pričeli tečaji za zidarje, tesarje in preddelavce. Za vpis se je treba obrniti na Kvalifikacijsko šolo za gradbince v Rossinijevi ulici 4.

OPOZORILO POTROŠNIKOM

Pokrajinski odbor za cene v Trstu je sklenil, kot smo že poročali, da ostanejo nespremenjene cene kruha od 88 do 180 lir za kg. Za boljše vrste kruha je dovoljeno povišanje 20 lir pri kg na cene po starem ceniku.

Tržaški odbor Vsedržavne zveze potrošnikov je pozval prebivavstvo, naj kupuje tiste vrste kruha, ki imajo nespremenjene nadzorovane cene. Če prodajalne nimajo na razpolago zahtevane vrste, lahko potrošniki zahtevajo boljše vrsto, katero morajo peki v smislu prefekturnega odloka nuditi po nadzorovani ceni. Zveza potrošnikov poziva oblasti, naj strogo pazijo, da bodo pekarnice spoštovale nova pravila o vrstah kruha.

Opčine:

SMRTNA KOSA

V najlepši moški dobi je v ponedeljek zadet od srčne kapi umrl naš domačin Angel Hrovatin. Bil mu je 50 let. Pokojnik se je že nekaj časa pritoževal svojim prijateljem na delu, da z njim ni nekaj v redu. V soboto je šel na rentgenski pre-

gled, kjer so mu dejali, naj se vrne naslednji četrtek. V ponedeljek pa ga je prišla slabost in je kmalu po prihodu v bolnišnico izdihnil svojo dušo.

Ko so se domačini v sredo že pripravljali na pogreb, se je bliskovito razširila vest, da je v bolnišnici umrla tudi pokojnikova žena Marija. Bolehala je več let za srčno boleznijo in se tudi zdravila v bolnišnici. Ko so ji povedali, da je mož umrl, njeno srce ni moglo prenesti žalosti in je nehalo biti.

Oba smo položili v skupni grob v četrtek. Naj jima sveti večna luč.

Pa še eno žalostno novico. Te dni je zapustil ta svet tudi naš 61-letni domačin Riko Ravbar, ki se je precej časa zdravil v sanatoriju v Nabrežini. Naj v miru počiva.

Sorodnikom vseh treh pokojnikov izrekamo globoko sožalje.

Beneška Slovenija

SPETER SLOVENOV

Kmečko prebivavstvo v naši občini je letošnje poletje precej prizadeto zaradi različnih naravnih in drugačnih nezgod. Vreme je precej nagajalo, muhasto kot je bilo. Priklatali so se tudi divji merjasci in povzročili veliko škodo. Nekatere vasi je prav pošteno oklestila tudi toča.

Prizadeti gospodarji so se obrnili za pomoč na oblasti v Čedadu in v Vidmu. Dali so jim nekaj obljub, a podpora le še ni prišla.

Prebivavci okoliških vasi, zlasti iz Klenj, Mjerse, Ažle, Podutane, trpijo tudi precej škode zaradi vojaških vaj. Obljubljeni jim je bila običajna odškodnina, a tudi na to čakajo že dolgo časa. Zastopniki prizadetih vasi so se zato zbrali na županstvu v Čedadu, da bi njih pritožbe slišal župan Pelizzo, ki je obenem obrambni podminister. On je pa smatral za bolj potreben obisk neke počitniške kolonije in ga — ni bilo.

Ljudje so postali razburjeni. Še za isti dan popoldne je bil sklican na pobudo videmske prefekture nov sestanek na občini. Navzoča sta bila podžupan in zastopnik vojaške oblasti. Vzela sta na znanje pritožbe kmetovavcev. Najbolj konkretno je pa bilo takojšnje izplačilo od vojašine prizadete škode. Navzoči častnik jo je izplačal, a samo — za prvo polovico lanskega leta. Za drugo polovico in za letošnjo škodo se bo pa zopet treba namazati z mastjo potrpljenja in čakanja.

SV. VIŠARJE

Romarji in izletniki, ki so se v soboto in kasneje vračali z Višarij, so se kar čudili, da je po dnevu na vrhu skoraj prav tako toplo kot v dolini. Medtem ko so se predzadnji teden redki božjepotniki in izletniki zavijali v suknje, ker je snežilo in mrazilo kot v začetku zime, so pa v nedeljo vsi obiskovavci Višarij hodili po vrhovih v poletnih oblekah celo zvečer.

Romarjev je bilo v soboto in nedeljo vse polno. Prilezli sta z vzpenjačo dve močni skupini, ena z Vrha, druga iz Rojana in Barkovelj; peš pa je še po starem prišla velika skupina mladeničev in mladenk z nemškega Štajerja. V svetišču so se kar kosali pevci v obeh jezikih.

Letos je treba pohvaliti tudi cerkveno

Dr. VRTOVEC JOŽE (Jr.)

SPECIALIST

za ustne in zobne bolezni

ASISTENT

NA ZOBOZDRAVNIŠKI

UNIVERZITETNI KLINIKI V PADOVI

Trst, Ul. Mercadante 1/1.

Vogel Ul. Carducci, Ul. Milano

Tel. 68-349

GORISKI OBČINSKI SVET

Pri zadnji seji goriškega občinskega sveta ni bilo navzoče zadostno število svetnikov in zato niso mogli izglasovati važnih predlogov, ki so se tikali mestnih financ. Mestna občina je namreč naredila načrt za popravo uličnega omrežja v prvi vrsti v novem naselju pri ločniškem mostu in za mestno razsvetljavo, ki je še v marsikaterem okraju zelo pomanjkljiva. Za predvidena dela pa ni v mestni blagajni dovolj denarja in je treba najeti posojilo. Prav glede te točke morajo mestni možje izreči svoje mnenje in glasovati.

Mestni odbor je zatorej sklenil, da skliče sejo svetovavcev za dan 2. septembra, ko bodo glasovali tudi o tej točki. Je že tako, da mestne finance, ceste in luč ne dovolijo svetovavcem mirnih počitnic.

- Kanalska dolina

oskrbnitvo romarske poti, ker so romarji lahko postreženi vsak v svoji govorici. Zanimiva je bila v soboto zvečer procesija s pisanimi lučkami okrog Višarskih glav po lepo zravnanem široki poti, brez nevarnosti.

V cerkvi občuduješ osvežene Kraljeve umetnine, zlasti križev pot in pa veliko sliko naših apostolov.

Se vedno pa obstaja pomanjkljivost glede prenočevanja, zlasti pri takem številu romarjev, kot je bilo te dni. Ne poznajo pa tudi v marsikaterem prenočevališču potrebne snage, zlasti kar se tiče posteljnine in stranišč. Čas bi že bil, da ta »višarska značilnost« zginel!

Naj omenimo še, da je dotok nedeljskih popoldanskih izletnikov, ki cerkve niti ne obiščejo, vedno večji. V nedeljo je bilo treba čakati poldruge uro, preden si prišel na vrsto za vzpon ali spust.

Kaj hočemo, božja pot v vencu planinskih krasot, se mora umikati modernemu turizmu, pravzaprav »kšeftu«.

TRBIZ

Drugi poletni preobrat, ki je začel po velikem šmarnu, je privabil zopet nov dotok tujcev v vso Kanalsko dolino. Prejšnjo nedeljo je dosegel obisk menda kar višek. Iz Avstrije so kar v procesijah drčala motorna vozila proti jugu. Dosti izletnikov se pa ustavi kar v naši dolini, ki ima vsepolno prirodnih lepote. Na žalost pa moramo omeniti, da mnogi turisti sami skrunijo mikavnosti, katere nudi narava.

Kdor je v nedeljo obiskal belopeška ali mangrška jezera, je po bregovih stopal bolj po zmečkanem papirju, sardinskih škatlah in ostankih jedil kot pa po travi. Toliče umazanije in smrada se zlepa ne dobi na kaki drugi izletniški točki! Občina bi pa morala poskrbeti za smetarske koške, tablice z opozorili barbarskim izletnikom in za čuvaja, ki bi pazil ne samo na parkiranje avtov, ampak tudi na snagoljubnost raznih gospodičev in damic.

Druga napaka, ki meče nekoliko slabo luč na turizem, je pa snaga po naših gostiščih. V marsikaterem lokalni bi lahko rekli — nesnaga. V tem oziru bi občina že morala malo bolj nadzorovati gostišča, da ne bi umazana škodila tudi urejenim in čistim.

RUPA

Fantje iz Rupe nas prosijo, da bi jim objavili sledeče vabilo za poznopoletno slavo na prostem.

Kakor že lani, smo se rupenski fantje tudi letos zbrali in sklenili, da priredimo trivečerno zabavo na prostem. Povabili smo dolinske godce z Darijem in Darkom, ki bosta zopet zapela take lepe, naše »viže«, da jih bodo naši ljudje še dolgo pnavljali; tako je bilo tudi po lanskem podobnem slavlju. Za mladino se bodo razlegali pa moderni ritmi na lepi trati poleg Vipave.

Za goste ne bo manjkalo dobre domače kapljice in poleg čevapčičev še ražnjičev, da bo izbira čim boljša. Če bo pa vreme nagajalo, se bo mladinska veselica prenesla na osem dni pozneje.

Z BARBANE

Lagunski otočič Barbana pri Gradežu je že od nekdanj priljubljena božja pot tudi za Goričane. V nedeljo jih je tudi poromalo nekaj k Materi božji barbarski, ko se je obhajal stoletni jubilej kronanja Marijinega kipa v svetišču, katerega zgodovina sega v 13. stoletje.

Leta 1863 je goriški nadškof Andrej Golmajer ovenčal čudodelni kip z zlato krono, posejano z dragulji. Takrat so se obhajala veličastna slavlja. V dolgi procesiji pisano okrašenih čolnov so gradeški ribiči prepevali kip v gradeško cerkev. Naslednji dan se je sprevod po morju vrnil na Barbano.

Za petdesetletnico tik pred vojno so se ponovile Marijine slovesnosti na laguni. Letos, za stoletnico, se je v nedeljo zopet zbrała velikanska množica vernikov na Barbani. Že v soboto so prepeljali kip v procesiji po morju v Gradež, ki je bil ves razsvetljen in okrašen. V nedeljo dopoldne se je pomorska procesija ponovila v obratni smeri. Slovesnosti za stoletnico kronanja sta se udeležila tudi beneški kardinal Urbani in goriški nadškof Pangrazio. Edinstvena Marijina proslava je zapustila globok vtis pri vseh udeležencih.

NOVA DOKTORICA

Na univerzi v Rochesterju v New Yorku je dne 1. avgusta dosegla doktorat iz fizikalne kemije gospa Mara Močnik por. Zupan.

Doktorica izhaja iz znane družine didaktičnega ravnatelja prof. Huberta Močnika v Gorici.

Čestitkam znancev se pridružuje tudi naš list.

SOVODNJE

Naši starejši občani se vedno bolj umikajo mlademu rodu; to se pravi, da polagoma umirajo. Ta teden smo pokopali 88-letno Judito Pelicon, ki je umrla po dolgi bolezni v nedeljo popoldne. Po rodu je bila iz Gorkičeve družine v Vrtojbi. Mož Franc se je že leta 1911 smrtno ponesrečil. Vdova je morala preživljati družino kot delavka v tovarni vžgalic na Tržaški cesti. Med vojno se je prebijala v begunstvu na

Iz Goriške

Dolenjskem. V delu in trudu je pa vendar učkala visoko starost. Bog ji bodi plačnik po smrti!

V LUČI ŠTEVILK

Te dni je izšel statistični bilten goriške občine za mesec marec. Zamuda je precejšnja in zato tudi nimajo številke tiste praktične vrednosti, kot bi jo imele še sveže. Vendar navajamo iz njih nekatere bolj zanimive podatke.

Dne 31. marca je znašalo število navzočih prebivavcev v goriški občini 43.162 enot. Povečalo se je komaj za 60 občanov in še ti so sami priseljenci. Naravni prirastek je pa celo negativen. Porok je pa bilo v marcu komaj 5; najmanj v zadnjih desetih letih. Umrlo je 44 meščanov, po večini zaradi srčne hibe.

Po mestnih cestah se je pripetilo 77 nesreč; k sreči samo ena s smrtnim izidom. Vzrok je pa bil v vseh slučajih prenaplavožnja.

Kot vidimo, so se Goričani v mesecu marcu premalo ženili, a so se prehitro vozili.

TRŽIČ

Za bližnjo bodočnost se obeta nov gospodarski razmah Tržiča in okolice. V načrtu je namreč, da bi se močvirje Lisert na vzhodni strani mesta uredilo za veliko petrolejsko luko. Odtod naj bi se napeljali naftovodi do Monakovega in v Srednjo Evropo. Izvedenci računajo, da bi pristalo vsako leto v tržiškem petrolejskem pristanišču do 800 cistern z nosilnostjo po 50.000 ton. Mestni župan se je z nekaterimi izvedenci že podal v Marsej, da bi proučil tamošnje naftovode in njih gospodarski donos.

Poleg naftovodov je začela komisija za gospodarski dvig Tržiča proučevati tudi obnovo rimskih toplic na gričku sredi močvirne planjave. Geologi iščejo, kje je glavni izvir termalno žveplene vode. Kje naj bi stalo kopališče, je pa še vprašanje, ker je ves okraj okoli nekdanjih toplic na Lizertu namenjen za industrijski pas. Po mnenju nekaterih tehnikov naj bi se zdravilna voda napeljala po ceveh na kraški rob, kjer bi postavili moderne toplice.

Goriški gospodarski krogi gledajo skoraj z zavistjo na gospodarski razmah Tržiča, ki bo v kratkem prekosil glavno mesto pokrajine. Strah je tem bolj opravičen, ker bo Gorica še bolj potisnjena v ozadje, če se bo uresničila železniška zveza Zagorje-Krmin.

SOLSKA OBVESTILA

Popravni izpiti na Državni nižji srednji šoli, na gimnaziji, liceju in na učiteljski s. slovenskim učnim jezikom v Gorici, se bodo pričeli v ponedeljek, 2. septembra, ob 8.30 s pismeno nalogo iz italijanskega jezika. Nadaljevali se bodo po dnevnem redu, ki je že objavljen na razglasnih deskah posameznih šol.

Ravnateljstvo Državne strokovne šole s slovenskim učnim jezikom v Gorici, ulica Croce 3, sporoča, da se bodo jesenski popravni izpiti pričeli 2. septembra z italijansko pismeno nalogo in se bodo nadaljevali po dnevnem redu, ki je javljen na razglasni deski šole.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Edvard Kocbek: „Gроза“ (Pesniška zbirka)

Izdala Slovenska Matica v Ljubljani, 1963

Nekaj me moti: »Gроза!« Zakaj »Gроза?« Poznam Kocbekov moralni in idejni lik: za kristjana, ki poseduje gotovost in večno resnico, ne bi smelo biti groze. Kvečjemu kaka prehodna težava, ne pa groza. O, koliko raje bi jaz, malomeščanski, nedeljski kristjan bral kak drug naslov, optimističen in pomirjevalen. Koliko raje bi izvedel, da se bližnjiku med pričevanjem ni bilo treba do golega sleči in se razoroženemu izpostaviti dogajanju do take mere, da je moral žrtvovati del samega sebe: srce. Za »motto« vsej zbirki je namreč Kocbek izbral te besede:

Telo je tuja last,
obljubljena trinogu,
in duh mi je pošast,
ujeta v starem Bogu,
srce pa je balast,
odvržen v gluhem Rogu.

Kocbekove pesmi so kamen spotike: ali si zanje ali si proti njim, odločati pa se ne moreš razumsko, zaradi njih oblikovne kvalitete, temveč te čisto nagnosko prevzamejo ali pa odbijajo. Po obliki so povečini moderne, najlepše izmed njih ne sledijo niti določenemu verz, niti kakim pravilniški rimi ali konsonanci. Ali pa bi zato Kocbeka uvrstili med modne avantgardiste?

Za Kocbeka je modernizem samo pretveza, da čim svobodneje izkoristi svoj eksplozivni duhovni potencial, svojo električno visoko napetost in nam poleg že znanih stvari in razumljivih okoliščin nakaže še nekaj več. To se pravi, da je Kocbeku uspelo prav tisto, zaradi česar so modernisti v začetku razbili obliko: svobodneje izpovedati tisto, kar biva nad in okoli vsakdanje resničnosti. Potemtakem je pravzaprav le Kocbek, in njemu podobni, pravi avantgardist in modernist. Takole pravi:

»Moja dežela je najmanjša in najbolj srečna,
služim bližnjiku in ne vem, da vladam.
Vse sem premislil in ničesar ne obžalujem,
kajti največje prerokbe se še niso izpolnile.
Gledam in gledam skozi starodavno lečo,
skrivnostim na zemlji in na nebu ni kraja.«

Te pesmi nikakor niso lahke; nekajkrat moraš skoraj vsako izmed njih prebrati, da ti stopi bliže, kajti vsaka beseda, rekel bi skoraj vsaka večica ima svoj pomen, katerega ni mogoče površno preleteti. Vse skupaj pa je zlito v tako organsko celoto, da zbirka presega svoj okvir in je že skoraj pesnitev.

Skozi lečo posebne pesnikove občutljivosti za odkriti in skriti pomen zgodovinskega dogajanja popeljejo bralca preko najvažnejšega obdobja zgodovine slovenskega naroda: od grozljivega zatišja pred viharjem, do vojne vihare, skozi mučno vojno obdobje do današnjega dne.

Prve pesmi opisujejo čisto človeško bolečino, ki prevzame vsakega izmed nas pred nastopom velike spremembe in važne odločitve, ko se prostorske in časovne energije nabirajo in tečaji nabijajo. Izbrancu se najprej približa preizkušnja: če se bo znal odločiti ali pa ne. Toda preizkušnja ne pusti človeka neizpremenjenega, marveč ga krepi in zreli (Carovnik, Mreža, Veter, Gozd, Jesen 1940). V tej zadnji pesmi se glasi:

»Ze pokajo koruzni lani,
že slišim zemljo šepetati:
postajaš zreli sad!

Trenutno pa se iz duhovne napetosti obeh tečajev (samega sebe in zunanje stvarnosti, preizkušnje in zunanje spremembe) poraja samo zamolkla bolečina (Dež, Senca), ki narašča z vse bližjo prisotnostjo spreminjanja (Znamenje, Stava):

»Ob mene leži in zazri se v noč,
v vesoljnem dnu se upanje utrinja.
Okoli naju stare rabe moč
živi, in vendar: nekaj se spreminja.

Čas sega v večnost kot v človeka meč.
Nastaja strah, preprosta srčnost zginja,
kar sva bila, ne bova nikdar več,
predobro veva: nekaj se spreminja.«

Nato se zvrstijo pesmi, ki že vsebujejo prve elemente groze, nastale iz usoda-polne odločitve: tu najdemo čustvo zbežanosti zaradi popolne in slepe predaje novemu dogajanju, ki se velikokrat zdi brez smisla celo tistim, ki so se zanj odločili. Ne morejo si kaj, ustavljajo se in obračajo svoj pogled v milo in znano preteklost:

»Molk je sesul globine,
Bog je ustavil strašne mline
za trenutek ali dva.«

»Daj Silni, preden pojdem v boj,
da kriknem za slovo v obzorje
tako kot Jozue: sonce stoj,
in mesec stoj, postoj vesolje!
Daj, da ustavim mili čas...«

A smrt preti:

»Samo korak je v neskončno temo
zagorski zvonovi premilo pojò...«

In pa divje presledje dogodkov, ki ne pušča časa za razmišljanje in postopno, neboleče uravnavanje človekove notranjosti z novim, temveč samo žene in žene tiste, ki so se odločili, v nova dejanja in okoliščine ter jih duševno trže in mesari. Zato so te pesmi kratke in nedokončane, hipni izraz zbežanosti in groze pred vsem privinskim, ki je navali na človeka in ga sili v neprestano odprtost in čuječnost:

»In že sem neugnani del prvine,
na vse strani neba sproščena sila...«

Zmedenost diha tudi iz kurioznih verzov:

»V svetlobi noč, v prostoru tiger časa
in v mojem srcu ptica pelikan...«

Potem se zvrstijo strel in usodna smrt:

»Strel se rušijo, trga se plaz,
krinka je padla, smrt gleda v obraz...«

Edina gotovost, ki je pesniku dana v tem strašnem vetru zgodovine, je tovarišija ljudi, ki so se zbrali z njim in ki so mu postali bližnji od vseh prejšnjih zvez. Z njimi pije zdravico in jih takole nagovarja:

»Mili bratje...«

V naslednjem obdobju pesnik preraste prvo, nepričakovano grozo in zbežanost, njegov izraz se umirja in postaja širok, epski. Dogajanje se spreminja v zgodovino. Toda že se pojavlja nova napetost. Začenja se diferenciacija zaradi posebnega pesnikovega izhodišča. Kocbek začenja sprejemati nase svoje osebno poslanstvo, ki se loči od tistega vseh ostalih. Sam postaja središče nekega posebnega, skritega dogajanja, ki je izmed vseh ljudi znano njemu samemu. Pesem postaja razmišljujoča in spoznavajoča. Prečudne in nenavadne so spoznave, ki vstanejo skrivnostno v pesnikovem srcu. Prečudne in skrivnostne, vendar pa v svojem totalnem protislovju resnične. Uveljavlja se dialektični zakon enotnosti protislovij. Takole pravi v pesmi »Ognjena noč«:

»Ta noč je velika, ta noč je moja,
ali bom zgorel in se rešil
ali pa ostal in jecljal do smrti.«

V naslednji, čudoviti, »Roki«, izpričuje globoko dialektiko verovanja v našem spreminjajočem se času:

»Vera in nevera sta bili en sam plamen,
vzdigoval se je visok in vroc.«

Totalno predanost ljubečemu Bogu izpoveduje naslednja »Tarča«, ki pa hkrati razlaga psihološko-dialektično dejstvo, da bi se človek rad Bogu približal in mu obenem ušel:

»kam naj ubežim pred teboj,
skrivnostno zrklo?«

Slede pesmi, ki obravnavajo tragiko neprestane, grozeče smrtnosti nevarnosti in smrt mladega življenja: »Smrt«, »Mesečina«, »Mesec s kolobarjem«, »Smrtne ure«. Med najboljšimi v zbirki so: »Razpelo na polju, ki govori o razdejanju, povzročenem v človeških srcih z bratomorno vojno, »Tri-

je modri«, ki je najbrž sploh osrednja pesnitev zbirke, saj se v njej pesnik izpoveduje glede svoje odločitve, da bo pričeval do konca. Boltežar je pesnik sam, Miha in Gašper pa sta najbrž tovariša iz partizanstva, ki pa sta vsak po svoje sledila različnim poslanstvom. V »Pritrkavanju« se pesnik spomni nazaj v mirne in stare čase in epko zopet zazveni vsa sprememba, ki se je odigrala v slovenskem narodu. V »Igri« najlepše pride do izraza dialektika protislovij, rojena iz narodno-osvobodilne vojne:

»Kdor je ril pod zemljo, hodi po nebu,
in kdor je govoril na trgu, jeclja v sanjah,
kdor je spal na senu, poveljuje brigadi,
in kdor je tiho drvaril, kar naprej sprašuje,
kdor je znal Homerja, gradi bunkerje,
in kdor je jedel v Parizu, si rezlja žlico,
pivec liže roso, pevec posluša tišine,
ministrant nastavlja mine, skopuh zbira rane,
hlapec je zvezdogled, strahopetec bombaš,
pesnik mulovodec in sanjač telegrafist
in zapeljavec deklet je varen vodič.«

Neznanska sprememba je segla med ljudi same od najvišjih do najmanjših in popolnoma zamešala vloge, kakor jih premore samo zgodovinska ura. Edino pesnik je ostal, kar je bil:

»vsi so v meni kakor v mladi materi.«

Tudi v tem je dialektika, saj bi tudi zanj pričakovali ne vem kakšno čudežno spremembo. A ne varajmo se, v naslednji pesmi »Po mitingu« nam že pripoveduje, da je:

»V eni uri napravil glasno pot,
ki jo v tišini hodijo stoletja,«

ko je govoril ljudem na mitingu. Toda čeprav je s svojimi besedami izzval spremembo, kakor to delajo stoletja, vendar na dnu samega sebe čuti, da so to bile same fraze, saj čuti domotožje po eni sami besedi, in sicer neizrekljivi. Čuti, da bi bilo bolje, če bi bil molčal in raje ljudi poslušal. Saj je vedno tako: z vsako izrečeno besedo izpričujemo resnico, a se obenem lažemo, saj nikoli ne znamo izpovedati vsega, kar leži na temelju izvora naše izraznosti.

Medtem pa začenja pesnik v »Požgani vasi« že videvati grozi preko ramen. Polagoma, razvojno se mu pričinja približevati skriti pomen dogajanja, a ne prej, preden se je popolnoma bivanjsko predal skrivnostnim tokovom zgodovine. Spoznavo mora iskati prav tam, kjer je mislil, da je ni, resnico v najbolj neverjetnem:

»Če hočem v bližino,
moram v mesečino,
in če hočem v resnico,
moram na repatico.«

Ta osnovni zakon dialektike ga razrešuje in ga obenem skrivnostno postavlja v vse središče dogajanja, kakor to izraža v naslednji »Temi«, ki zavzema skoraj preroško.

V naslednji skupini pesmi obravnava prav značaj in pomen spoznave, katero je ugledal grozi preko ramen. Toda namesto imena in postave nam pred oči pričara vedno hitrejša zaporedja dialektičnih nasprotij. Tisto, kar hoče povedati, je »Neznanka«, ki je

»sneg na moji vroči dlani,
ki pade tiho in ga že ni več.«

Podobno najdemo v pesmih »Litanijske« in »Jesenski čas«, »Mavrica« in »Zaliva«. Komaj se zdi, da je pesnik ujel resnico, postavil dokončno trditve, spoznal pomen svoje dogodivščine in vseh protislovij, že se iz nje izvije prav njeno nasprotje, ki pa tudi nima obstanka. Trudoma, skoraj mukoma se ji eksistenčno približuje, ne meneč se več za svoj lastni jaz, žrtvujoč samega sebe v »Nočnem obredu«, tako da bi bežeči resnici postavil po robu energijo tlenja svoje lastne eksistence:

»Padam na ogenj,
na sladko tlenje,
postajam dišava.«

Zdi se mu, da bi samo z uničenjem enega izmed obeh tečajev dialektičnega nasprotja (svoje-ga lastnega jaza) razočaral skrivnostno menjavanje in odkril zadnjo resnico. Samega sebe ji postavlja po robu v »Priateljici«, toda v naslednji »Uspavanki za dnevno rabo« pravi, da ga je neprestano premikanje utrudilo in je ostal brez moči:

ALES LOKAR

(Konec prihodnjič)

GOSPODARSTVO

Breskve zastonj in po ulici

Dne 12. avgusta so pripeljali v Verono 200 traktorjev s prikolicami, naloženimi z breskvami. Začeli so jih razdeljevati zastonj vsem mimoidočim, med katerimi je bilo mnogo tujih turistov, ki so se z velikim veseljem obložili s slastnim sadjem. Traktoristi pa so tudi mnogo stotov breskev razmetali po glavnih ulicah, kjer so jih traktorji in različna vozila zmečkala. Kmetje so potem s traktorji nekoliko demonstrirali in se vrnili domov.

Presodimo brez strasti celotno zadevo!

Verona je najvažnejše središče proizvodnje breskev. Na drugem mestu je Ravenna. Letošnji pridelek breskev okoli Verone cenijo na dva in pol milijona stotov, medtem ko je lani pridelek znašal en milijon in osemstotisoč stotov. Letošnji pridelek je za toliko višji, ker so breskve izdatno obrodile, a tudi zaradi novih nasadov. Prodaja breskev je bila pri začetku normalna, normalen tudi izvoz — predvsem v Nemčijo, — potem pa so prišle na trg take količine breskev, da jih nista mogla prevzeti potrošnja in izvoz. Medtem ko je bila na potrošnem trgu cena za kg breskev 120 - 140 lir, so proizvajalci plačevali 10 lir in celo tudi samo 7, večkrat pa so breskve sploh ostale neprodane in so jih kmetje vozili domov za prašiče. To je proizvajalce razburilo do razdivjanosti in obupa ter so nastopili, kot je opisano zgoraj. (Z nastopom so dosegli, da so se potrošne cene takoj znižale za 40%).

Kdo je kriv takih razmer? Kar priznamo: Predvsem proizvajalci sami, ker niso organizirani, da bi sami razpolagali s proizvodnjo. Imeli bi lahko svoje tovarne za marmelado, za sadne sokove, za sušenje itd. Krivi so nadalje trgovci, izvozniki in predelavna industrija, ki želijo hitro obogateti in so jim take tržne razmere ljube. Krivi so nadalje tržni komisarji, ki dovoljujejo take razlike med nakupnimi in prodajnimi cenami. Veliko krivdo imajo tudi od države nastavljeni kmetijski strokovnjaki, ki ne odsvetujejo urejanja novih sadovnjakov, dokler ni zagotovljena oddaja. Končno je kriva državna uprava, ki dovolj ne urejuje, podpira in nadzoruje razvoj gospodarstva.

Zal je mogoče, da bo letos tako kot z breskvami tudi z drugimi sadeži: pri sadjarstvu še s hruškami in jabolki, katerih proizvodnja se je prehitro dvignila. Trenutno imajo kmetje tudi težave s krompirjem, ki je letos izredno dobro obrodil in ga imajo nekateri tudi 2 in trikrat toliko kot druga leta. Prodaja krompirja

PŠENIČNA LETINA V ITALIJI

Neposredno pred žetvijo so cenili italijansko pšenično letino na 84-85 milijonov stotov, ki bi z ostanki prejšnjega leta kričala potrebo po krušnem žitu. Ob pričetku mlačve so gospodarstveniki dvomili v navedeno količino in so jo začeli nižati na 80 milijonov stotov in še manj. Trenutno računajo, da bo končna številka pridelka 78 milijonov stotov, kar bo nekoliko premalo za kritje notranje potrebe.

je slaba, cene zelo nizke. Ne smemo pa misliti, da so take krize kot letošnja z breskvami mogoče samo v »kapitalističnih« država. V Jugoslaviji je dovoljena zasebna žganjekuha, a kljub temu ostanejo mnoge češnje neobrane na drevesih, odkupne cene za jabolka so bile že samo 5-7 dinarjev za kg, breskve pa so tudi že metali v obcestne jarke, ker ni bilo odkupa, medtem ko ni bilo sadja v letoviških krajih, kot Kobarid in Bovec, ter mnogo premalo ali pa predrago v delavskih središčih.

Končno pa lahko zabeležimo zanimivo dejstvo v zvezi z demonstracijo breskvarjev v Veroni: kmetje so nastopili s traktorji. Z 200 traktorji bi lahko zaustavili promet še v večjem mestu, kot je Verona. Vsaj 8 križišč bi lahko blokirali, vsako s 25 traktorji. In če bi nastopili še z večjim številom traktorjev? Do letos nismo mogli smatrati kmetovalcev za revolucionarce, ker so bili po svojem bistvu pohlevni, glede uveljavljanja svojih zahtev starokopitni: izglasovali so kakšno resolucijo in vse je ostalo pri starem. Letos pa doživljamo, da so velike kmečke mase nastopile v Franciji že večkrat s traktorji in uveljavile svoje zahteve. Isto se pojavlja sedaj v Italiji. Mogoče pa bodo ravno traktorji prisilili kmetovalce, da si ustanovijo kmečki sindikat, ki bo predstavljal s traktorji udarno in obrambno silo, kateri bodo kos samo tanki.

Kakšna bo letos vinska letina?

Lanska vinska letina v Italiji je bila rekordna, to je najvišja v vseh časih, odkar v Italiji gojijo vinsko trto. Pridelek je znašal 69,5 milijona hl.

Kakšna pa bo letos vinska letina? Natučnega odgovora na to vprašanje ni mogoče dati, ker je do trgatve še daleč in se v tem času še lahko vse mogoče pripeti. Danes lahko odgovorimo samo na vprašanje: Kako kaže vinska letina sedaj?

V posameznih pokrajinah Italije kaže, da bo vinska letina v vsakem slučaju mnogo slabša od lanske. Niso pa v tem oziru vse pokrajine enake. Severna Italija je trpela precej zaradi zimskega mraza in peronospore, ki je bila v nekaterih pokrajinah Lombardije tako huda, kot je ne pomnijo. Računajo, da bo pridelek za okoli 11% manjši od lanskega. Poleg tega pravijo, da se bo trgateg zakasnila, ker je trta pozno pognala.

Srednja Italija s Sardinjo kaže danes na letino, ki bi bila za malenkost boljša od lanske ali pa vsaj enaka. V južni Italiji je trta najbolj trpela od peronospore, marsikje pa je napravila precejšnjo škodo toča. Pridelek cenijo za 18% nižjega od lanskega leta, na Siciliji pa kar za 22%. Če upoštevamo stanje v vsej državi, bi bil letošnji pridelek grozdja za 12% slabši od lanskega in bi znašal pridelek vina okoli 60 milij. hl. Ostanke od lani so cenili konec julija na 18 milij. hl.

V naših krajih je kazala trta kot še ni-

Mlekarski izdelki na razstavi v Parizu

Na vzorčnem semnju v Parizu so bili lani mlečni izdelki, posebno siri, raztrešeni po različnih stojnicah, letos pa so jih združili v posebnem salonu mlečnih izdelkov. Obiskovavcev je bilo zelo mnogo in mnogi so želeli različna pojasnila o pripravi mlečnih izdelkov in drugem. Obiskovavci so se lahko seznanili z obilico različnih sladkoder in pokušali so lahko najrazličnejše vrste sirov.

Obiskovavcem na razpolago je bil tudi naslednji recept za napravo posebnega »mlečnega koktaila«: V pol litra mleka primešaj 50 gramov prahu posnetega mleka, eno žlico zmletih mandljev, 3 žlice sveže smetane in eno žlico medu. Dobro premešajte doma in videli boste, da je ta koktail pravi nektar za bogove.

Na razstavi so bili v posebnem paviljonu tudi nefrancoski mlečni izdelki, med katerimi je bilo precej italijanskih. Poseben lepak je vabil goste, naj uživajo tiste italijanske trde sire, katerih v Franciji še ne izdelujejo.

Povečan uvoz zrnate krme

V prvih 4 mesecih tega leta je Italija uvozila nad 11 milijonov stotov zrnate krme, to je koruze, ječmena, ovsu in rži, v primeri z 8 milijoni stotov v istem času lanskega leta. Letošnji potrošek za ta uvoz je znašal 42 milijard lir, lansk 28. Povečanje uvoza teh krmil kaže na to, da v Italiji hočejo prirediti več mesa in da zato z uvoženo krmo redijo več piščancev in kokoši, več prašičev in da opitajo več telet in mlade živine sploh.

koli: grozdja mnogo in zelo zdravo. Tako je bilo julija meseca, a danes ni tako. Nekaj škode je povzročila toča, precej kisljak ali grozdni črv, proti kateremu so trte premalo zavarovane; največ škode pa povzroča oidij. V našem listu smo svetovali še vsaj eno škropljenje in žveplanje v začetku avgusta. Takrat bi nastopili tudi proti drugemu rodu kiseljaka. Vse to bi bilo koristno tudi še danes. Vse kaže, da se bo tudi pri nas trgateg zakasnila.

—0—

LETOSNJI PRIDELEK SVILODOV

Računajo, da znaša letos pridelek svilodov - zapredkov okoli 4 milijone 700 tisoč kg ali približno 12% manj kot lani (1962). Ta vpadek svilodov pa ni odvisen od skrbne količine nastavljenega semena, marveč od mrzlega in mokrega vremena med rejo. Cena: okoli 1.000 lir za kg svežih zapredkov.

RADIJSKO IZZAREVANJE IN RASTLINE

Poskusi v Brookhaven Laboratory so pokazali, da so gozdovi zelo občutljivi do radijskega izžarevanja. Posebno so občutljivi hrasti in iglavci. Če pri majhni radioaktivnosti spremenijo obliko listov in umrejo. Grmičevje in trave niso tako občutljive, še manj pa mahovi in lišaji.

Torej ista radioaktivnost, ki grozi ljudem, lahko spremeni ali uniči rastline, ki so potrebne za obstoj človeka.

V avgustu pred dvajsetimi leti

R. B.

3

Navzočnost hitlerjanskih opričnikov je opogumila tudi fašiste. Pavolini je po radiu iz Münchena zopet pozival, naj »tovariši strnejo vrste«. V vojaške brigade vključeni bataljoni črnosrajčnikov so spet prepevali »Giovinezza« in niso hoteli zamenjati svojih srajc z vojaškimi.

V tem avgustovem kaosu so se začela tudi različna diplomatska tipanja na levo in desno. Zunanji minister Guariglia je že v prvih dneh avgusta poskušal navezati stike z Anglo-Američani. S tem diplomatskim poslom je poveril Beria generalnega konzula v Tangerju in legacijskega tajnika v Lisboni markiza Lanza d'Ajeto.

V Švici je iskal stike z zavezniškimi poverjeniki znani tovarnar Alberto Pirelli. V Rimu samem so se italijanski in zavezniški diplomati srečavali na poslaništvih, ki so bila akreditirana pri Vatikanu. Precejšnjo vlogo pri posredovanju teh stikov je imel tudi spretni svetnik jugoslovanskega poslaništva pri Vatikanu msgr. Moscatello, dalmatinski Hrvat.

Vse te tenke zveze pa niso bile kaj prida učinkovite. Preveč je bilo takih emisarjev, premalo uglednih in s preizkušeni opolnomočji, da bi jih sprejela Eisenhower ali Churchill. Po drugi plati je pa morala italijanska vlada še vedno kazati »zavezniško« lice do Hitlerja.

Nemški diktator je po odstititvi Benita Mussolinija kar besnel. Badoglio ga je skušal potolažiti s predlogom, da se sestane s kraljem Viktorjem Emanuelom. Hitler je baje odgovoril, da se ne mara srečati s tistim »prtljakcem«.

Pač pa je prišlo 6. avgusta do znanega sestanka med Nemci in Italijani na postaji v Trbižu. Rajhovski zunanji minister Ribbentrop in načelnik glavnega stana maršal Keitel v oklopnem vlaku, s protiletalskimi topovi na strehah vozov.

Ko sta se pripeljala v navadnem vlaku na postajo zunanji minister Guariglia in general Ambrasio, so ju sprejeli kordoni esesovcev, ki so obkolili ves kolodvor široko naokoli. V hladnem razgovoru je minister Ribbentrop opomnil italijanskega kolego, da bi bil potreben sestanek Hitlerja s kraljem in prestolonaslednikom za dokončno koordinacijo nemško-italijanskih vojnih sil. Guariglia je pa prav dobro vedel, da bi ju radi Nemci dobili v svoje roke kot talca za Mussolinija, ki je že bil interniran na otoku Maddaleni. S trbiškega sestanka so se odpeljali oboji odpolanci precej ozlovoljeni.

Prav na Veliki šmaren je prišlo do zadnjih vojaških razgovorov med zavezniškima, in sicer v Bologni. Z obeh strani so se ga udeležili samo generali z namenom, kako ustaviti ofenzivo sovražnikov na Siciliji. Tu so pa govorili eden mimo drugega, s prikritimi mislimi in načrti. Sicilija je bila že naslednji dan vsa v anglo-ameriških rokah. Italijanska vlada je morala pohiteti, da pride do premirja in je zato poslala na skrivaj generala Castellana v Lizbono. Kesselring je pa vedno bolj utrjeval obrambno črto pri Salernu in na Cassinu in ni kljub skupnim vojaškim razgovorom prav nič več računal na italijanske čete. Hitler je obenem že ukazal polkovniku Skorzenyju, naj osvobodi Musso-

linija, da ga postavi na čelo republikanske vlade, ki naj bi bila protiutež Badoglijevski.

Na tak način sta se nekdanji zavezniški državi skušali izigravati.

Vendar se je nekaterim jasnim glavam pokazala edina pot osvoboditve izpod Hitlerjevega škornja. V noči po sestanku generalov v Bologni v rimski palači Caprara so se zbrali na posvet nekateri ugledni protifašisti, ki so prišli iz ječ, in načelnik italijanske obveščevalne službe general Carboni. Mnenja so bila soglasna: doseči premirje z zavezniki in se pripraviti na vojno z Nemci. V glavnih potezah so se tudi domnili za splošni ljudski odpor z atentati v mestih in z partizansko gverilo v gozdovih.

V dnevnem tisku se že začne opazati bolj odločen protifašistični poudarek. Denarne naložbe fašističnih prvakov po raznih bankah je vlada že 20. avgusta zaplenila. Odstavila je večino fašističnih podestator in je začela tudi zapirati vidnejše fašistične osebnosti. Le v naših krajih so imeli črnosrajčniki skoraj vso prejšnjo oblast v svojih rokah. Upadel pa je pogum tudi njim, ko je tiskovni urad Stefani razglasil 25. avgusta, da je zadnji tajnik fašistične stranke »zlata medalja« Ettore Muti umrl v okolici Rima. V resnici so ga karabinjerji ustrelili na begu. tem dejanjem je bil dokončno porušen most med nastajajočo Italijo in fašizmom-hitlerizmom.

Prve dni septembra so nemške vojaške obhodnice čudno gledale rešilni voz Rdečega križa v pristanišču Gaete. Pristala je podmornica in iz nje so prinesli kot mumijo povezano truplo. »Ponesrečen letalec«, so pojasnili poveljniki nemške patrolne na njegovo vprašanje.

Obvezani pilot pa je bil v resnici ameriški general Taylor.

(Dalje)

Sodne obravnave, bodisi v Moskvi proti Wynneju in Penkowskemu, bodi v Londonu proti atomskim vohunom ali v drugih prestolnicah, dokazujejo da je tajna vojna v polnem razmahu. Države izdajajo za tajno vohunsko službo izredno visoke vsote, ki presegajo letne proračune malih držav. Samo za primer navedimo, da je lansko leto postavila sovjetska vlada v tajni proračun za obveščevalno službo nič manj kot 625 milijard lir. Za Rusi ne zao tajata dosti tudi obe zapadni velesili. Z milijardami je seveda mogoče pristaviti na noge tudi celo armado vohunov ali v modernem izražanju »obveščevalcev«. Vzhodni blok jih ima baje kar milijon na podtalnem delu proti zapadnim državam. Dosti manjše ne bo tudi število zapadnih agentov proti vzhodu.

Nekateri menijo, da so ti vohuni idealisti, ki služijo domovini. Povejmo pa kar naravnost, da delajo boljši »špijoni« z redkimi izjemami, ki potrjujejo pravilo, le za denar; manjše vrste »obveščevalcev« pa iz neke polzabite ideologije. Pravijo, da »jim gre za stvar«. Za to besedo »stvar« se pa skriva dolga vrsta sebičnih nagibov, včasih celo osebna maščevanja.

Leta 1945, ob koncu druge vojne, je svet začel živeti v utvari, da je zavladal večni mir. Mir je bil zapisan samo na pa-

Atašeji, mojstri in „zeljnate“ glave

pirju, v resnici se je pa šele začela tajna vojna brez armad, tankov in atomskih bomb. Na njih mesto so začela vojna ali v blagovozvoju imenovana »ministrstva za narodno obrambo« pošiljati drugačne edince, ki imajo nalogo v sosednjih državah vohuniti in obveščati »domovino« o sosedovih vojnih pripravah.

Že po drugi svetovni vojni so države poslale troje vrst ljudi v prve jarke tajne vojne. Najbolj vidni, a tudi z najvažnejšimi nalogami so poverjeni vojaški atašeji ali dodeljenci. Visoki častniki so dodeljeni poslaništvom kot vojni izvedenci. Za svoj položaj so dobro izvežbani v posebnih šolah. Njih naloga je budno opazovati vojaško pripravljenost države, pri kateri so poverjeni in koordinirati vsa poročila svojih tajnih obveščevalcev.

Druga vrsta vojakov v tajni vojni so samostojni agenti; to so mojstri v svoji službi in imenitno plačani. Po navadi delajo tudi za dva gospodarja. Taki mojstri vohuni so bili Mata Hari, Cicero in Canaris pri Nemcih. Danes je ta tip vohunov skoraj izumrl. Ohranil se je pa tip osrednjega obveščevalca - mojstra, ki zbira poročila nižjih.

Obveščevalne službe se poslužujejo raje takozvanih »zeljnatih« glav. To so ljudje vsakdanje vrste, brez vsake priprave za vohunsko službo. Glavni agenti ali »mojstri«, po navadi vratarji ali slugi poslaništev izprašujejo za male usluge najrazličnejše ljudi o vseh mogočih zadevah. Polagoma nauče »zeljnate« glave, da same prinašajo poročila. Nazadnje jih pa zbirni vohun priveže nase z dokazi o napakah iz njih intimnega življenja. V strahu, da ne pridejo njihovi grehi na sonce, se zeljnate glave popolnoma predajo mali vohunski službi. Te vrste ovaduhov je na tisoče. Iz njihovih poročil sestavijo na vohunskem središču, tudi s pomočjo elektronskih strojev, celotno sliko o vojaškem ali političnem položaju dežele.

Običajni državljani se niti ne zavedamo, kakšne šahovske poteze in udarci letijo na levo in desno v »vojni v senci«, ki pripravljajo vojno na soncu s pomočjo atašejev, »mojstrov in zeljnatih glav«.

ŠPORTNI PREGLED

Lestvica uspehov na največjih kolesarskih dirkah na svetu: Tour in Giro

Samo Anquetil lahko boljši od Coppija

Strokovnjaki menijo, da sta Tour de France in Giro d'Italia največji kolesarski dirki na svetu. Svetovni prvaki bi torej morali biti kolesarji, ki je na teh dveh etapnih dirkah dosegel najboljši uspeh in ne zmagovavec samo ene tekme, ki je na sporedu zdaj tu, zdaj tam. Znano je, da se kolesarji tako na Touru kot na Giru kosajo na vseh poljih, zdaj na ravnini, nato v planinah, zdaj na valovitih terenih, nato v dirkah na kronometer.

Ogledali si bomo uspehe posameznih kolesarjev na teh dveh velikih dirkah; seveda bomo tako Tour kot Giro razdelili v predvojni in v povojni del. Združili bomo tako obe lestvici, da dobimo končni vrstni red.

Najboljša kolesarja predvojnega dela v Touru de France sta Frantz (2-2-0) in Garrigou (1-3-2), ki imata 16 točk (uspehe smo ocenili s 5, 3 in 1 točko). Frantz je dvakrat zmagal, bil pa tudi dvakrat drugi, Garrigou pa je samo enkrat zmagal, bil trikrat drugi in dvakrat tretji. Takoj za njima pride Belgijec Thys (3-0-0), ki ima 15 točk. Na četrtem mestu najdemo Francoza Magnea (2-1-1), ki je nanizal 14 točk, na petem pa Leducqua (2-1-0) in Bottechio (2-1-0), ki imata vsak po 13 točk.

V povojnem delu se je najbolj odlikoval Francoz Jacques Anquetil, ki je dosegel štiri zmage in eno tretje mesto ter zato nabral 21 točk. Drugi je njegov sorojak Luison Bobet (3-0-1), ki ima 16 točk, tretji je Fausto Coppi (2-0-0) z 10 točkami. Na četrtem mestu najdemo trojico Bartali, Kubler, Bahamontes (1-1-0), ki je nabrala 8 točk.

Skupna lestvica »Tour de France« je naslednja: 1. Anquetil 21, 2. Bobet, Frantz in Garrigou 16, 5. Thys 15, 6. Magne 14, 7. Leducq in Bottechio 13. Od omenjenih kolesarjev nastopa danes samo še Jacques Anquetil, ki ima tako možnost, da poveča še naskok.

Kaj pa Giro d'Italia? V predvojnem delu je bil daleč najboljši Alfredo Binda, ki je bil petkrat prvi in enkrat drugi ter je tako osvojil 28 točk. Na drugem mestu je Brunero (3-2-1), ki je nabral 22 točk, na tretjem Galetti (3-1-0), ki jih ima 18, na četrtem Girardengo (2-1-0) in Valetti (2-1-0), oba s 13 točkami.

V povojnem delu je prevladoval Fausto Coppi, ki je dosegel štiri zmage in dve drugi mesti, ter tako nabral 26 točk. Drugi v lestvici je Fiorenzo Magni (3-2-1), ki je nanizal 21 točk, tretji pa Gino Bartali (1-3-0), ki ima 14 točk. Na četrtem mestu je Charly Gaul (2-0-2) z 12 točkami, na petem pa dvojica Hugo Koblet (1-2-0) in Jacques Anquetil (1-2-0), ki imata vsak po 11 točk.

Skupna lestvica Giro d'Italia je naslednja (tako Coppi kot Bartali sta nabrala v predvojnem času nekaj točk, in sicer Coppi 5, Bartali pa kar 11):

1. Coppi 31, 2. Binda 28, 3. Bartali 25, 4. Brunero 22 in 5. Magni 21.

Od omenjenih kolesarjev samo Anquetil (11 točk) in Bahamontes (10 točk) lahko dosežeta še večje uspehe.

Zbrali smo obe lestvici in dobili naslednji vrstni red:

1. FAUSTO COPPI (7-2-0)	41 točk
2. GINO BARTALI (5-4-1)	38 točk
3. JACQUES ANQUETIL (5-2-2)	32 točk
4. ALFREDO BINDA (5-1-0)	28 točk
5. BRUNERO (3-2-1)	22 točk
6. FIORENZO MAGNI (3-2-0)	21 točk
7. CHARLY GAUL (3-0-4)	19 točk
8. LOUISE BOBET (3-1-1)	19 točk
9. GALETTI (3-1-0)	18 točk
10. KOBLET (2-2-1), GARRIGOU (1-3-2) in FRANTZ (2-2-0)	16 točk

Fausto Coppi je torej najboljši kolesar vseh časov, saj je zmagal dva Toura in pet Girov. Trd nasprotnik je bil Gino Bartali, vztrajni kolesar in ljubitelj gorskih vzponov. Na tretjem mestu najdemo Francoza Jacquesa Anquetila, ki je edini še nastopajoči kolesar, ki je še v polni moči (Gaul že odpoveduje). Če bo Francoz osvojil, kar strokovnjaki mislijo, še dve zmagi se bo tako vsidral na prvo mesto in težko ga bo izpodrinili. Anquetil misli drugo leto zmagati na Giru d'Italia in

na Touru de France. Če mu bo to uspelo, bo osvojil častni naslov najboljšega kolesarja vseh časov. V resnici pa to ne bo res, ker je Fausto Coppi zmagal v več klasičnih dirkah ter postal tudi svetovni prvak v cestni vožnji. Anquetil pa se dozdaj še ni izkazal na tej dirki.

Žeja, žeja...

Vsi živi organizmi potrebujejo v prvi vrsti dosti tekočine za svoj življenjski obstoj. Najbolj je navezano na uporabo vode človeško telo. Vsakdo občuti to potrebo na lastni koži zlasti v poletnih mesecih.

Človeško telo obstaja namreč v treh petinah iz vode. Če izgubi samo en odstotek te količine, se pojavi žeja. Pri močnem potenju odda telo 5 do 8 odstotkov vode, kar povzroči človeku že neznosen občutek žeje. Če pa je telo zgubilo 10 odstotkov svoje normalne vodne količine, je že smrt blizu.

Pri navadni temperaturi more človek vzdržati samo 10 dni brez pijače, nato umrje v hudih bolečinah.

Naša dnevna potreba po tekočini znaša poldrugi liter. V našem podnebnem pasu porabi človek najmanj v sedmih tednih toliko, kolikor tehta. Pomanjkanje po naravi določene tekočine v telesu ne povzroča samo žeje, ampak vpliva kvarno tudi na možgane ter na izločevanje telesnih

žlez. Človek ne more več izrabiti svojih duševnih in telesnih zmožnosti. Telo zahteva v takem slučaju, da mu dovajamo še več tekočine, v kakršnikoli obliki.

Žejo pa ne povzroči samo potenje in gibanje mišic, marveč tudi vsak možganski napor in tudi veliki čustveni napor. Kdo ne ve iz lastne skušnje, da je v veliki žalosti rad segel po kozarcu vina, »ki vtopi vse skrbi«. Ni pa morda še prišlo do zavesti za ljubljencu, da tudi ljubezen povzroča velikansko žejo; prav iz zgoraj označenih psiho-fizioloških vzrokov. Vesele, žalost pa še marsikateri drugi vzrok je tudi za Slovence »titulus bibendi« in če ga ni, je pa običajno tisti, ki se glasi: »Le dajmo ga, saj nima kosti.«

Pa pustimo psihološko razmišljanje o žeji in se vrnimo k fiziološki potrebi po pijači. Švicarski alpinisti so delali poizkuse s skromnim dovajanjem vode. Pri plezalnih turah so popili po 6 decilitrov vode. En dan je šlo, potem pa ne več. Angleški alpinist Hillary, zmagovalec Mont Everest, je prišel do zaključkov, da je za skrajne napore potrebna velika količina tekočine. Članom svoje odprave na Himalajo je odmeril najmanj po 5 litrov brezalkoholnih tekočin v vseh oblikah. Vsi plezavci so se ohranili v dobrem stanju kljub neverjetnim naporom.

Iz vsega tega sledi, da je treba žejo gasiti, čim jo občutiš. Najboljša je voda, da se držimo starega pregovora. Potrebne so pa tudi druge tekočine, če jih po pameti piješ. Kakor lačni, tako tudi žejni človek ne more prenašati telesnih in duševnih naporov.

ŽENA IN DOM

OB POVRATKU S POČITNIC

Mnogo je govora o poletnih počitnicah in vsako dekle misli že nekaj mesecev prej na dneve, ki jih bo preživela pri morju ali v hribih, na koncu pa počitnice, naj si bodo dolge ali kratke, v trenutku minejo. Seveda se je potem težko sprijazniti z mislijo, da bo treba spet leto dni živeti mirno ali razgibano vsakdanje življenje. Prvi nasvet, ki vam ga v tem pogledu dajemo, je ta, da se ne smemo zanašati na to, da lahko podaljšamo počitniško vzdušje, tudi ko se vrnemo s počitnic.

Dekle, ki prihaja vsa zagorela z morja, se bo z nejevoljo odpovedala odprtim oblekam in jih zamenjala za enostavnejše, tudi zaprtih čevljev in nogavic se bo težko privadila. Vendar je potrebno, da se čimprej prilagodimo mestnemu življenju. Odpovemo se raznim nenavadnim pričeskam in shranimo za drugo leto razne živobarvne ogrlice, uhanke in zapestnice, ki so tako lepo pristajale oblekam na plaži, a na mestnih ulicah bi se gotovo zdele zelo kričeve. Isto lahko napravimo s coklami in obutvijo, ki smo jo nosile za na kopanje. Vse to pa vas ne sme užalostiti, ker se vam bo zagorelost vseeno poznala.

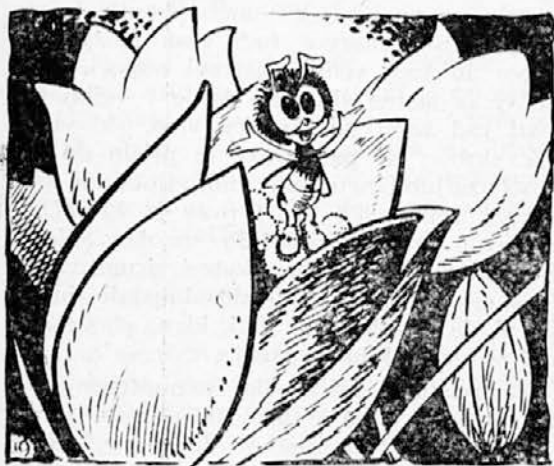
Med počitnicami se ponavadi sklepajo na morju ali v hribih razna prijateljstva, dajejo se številne obljube, ob povratku domov pa se razna prijateljstva pretrgajo. Mnoga dekleta si najdejo fanta na plaži, mnogo stvari jim obljublja, ko pa se vrnejo v mesto, niti ne odgovorijo na njihova pisma. Vsem tem dekletom priporočamo, naj nikar ne skušajo iskati omenjene fante in naj mislijo nekoliko treznejše: če mladenič, ki je prej vztrajal po ure in ure, da je neko dekle naučil plavanja, če jo želi videti, bo on prvi, ki bo skrbel, da jo bo našel. Isto lahko rečemo za fanta, ki je dekletu obljubil, da ji bo pisal. Če pa te obljube ne izpolni, naj dekle ne upa, da je morda izgubil njene naslov in mu ga zato pošlje. Ra-

zočaranje, ko bi kljub temu ne prejela odgovora, bi bilo na ta način še večje. Če srečamo po mestnih ulicah prijatelja s počitnic, se nikar ne obnašajmo tako, kot bi bile še vedno na morju, v bližini juke-boxa, ampak pogovarjajmo se resno. Preden pa nekaj sklenemo, razmislimo preudarno, da se ne bomo pozneje kesale.

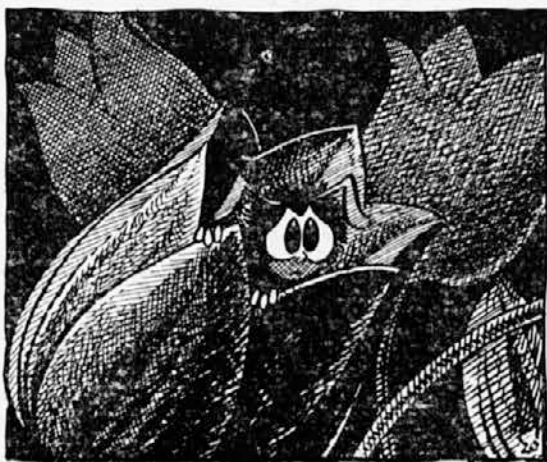
Drugo, na kar bi vas hotele spomniti ob povratku s počitnic je tole: počitnice, bodisi, da ste bile tri mesece na križarjenju po morju ali samo en teden v kraju, ki je oddaljen samo 30 km od vašega doma, so osebna stvar, ki je lahko za vas zelo važna, za druge pa je brez pomena. Zato nikar ne skušajmo na dolgo pripovedovati vsem ljudem, ki jih poznamo, o številnih krasotah, ki smo jih imele priliko videti med počitnicami. Prav tako ni lepo pretiravati v pripovedovanju in podaljšati naše počitnice samo zato, da bi bili drugi nevoščljivi. Kdor je n. pr. preživel dva tedna pri morju in jih ob povratku hoče spremeniti v 2 mesečno križarenje po morju, nas ne bo samo dolgočasil, ampak bo tvegval, da ga kdo, ki je preživel počitnice 2 m oddaljen od njega, izdal in izmišljena zgodba gre potem po vodi.

So nekateri, ki imajo navado pisati razglednice vsem znancem in prijateljem in izkriščajjo vsako najmanjšo premikanje iz kraja v kraj, zato ponovno pišejo in pišejo. To je pretirano. Slabše pa je ob povratku spraševati omenjene ljudi, ali so prejeli njihove razglednice. Kdor se namreč hoče zahvaliti za razglednico, se bo sam zahvalil, če pa tega ne stori, se ne smemo užaliti.

In še zadnji nasvet, ki je namenjen predvsem tistim, ki so preživeli počitnice v inozemstvu in se jim zdi ob povratku lastno mesto grdo in dolgočasno, prav tako tudi delo ali celo zaročenec. Pazite na razna srečanja in iluzije, ki so pogoste izven doma in ne prenažite se s hitrimi odločitvami.

19. Maja je odločno vzkliknila: »Koliko tisočkrat lepši je širni svet kot pa naše čebelje mesto! Nikoli več se ne vrnem vanj, da bi zbirala med in pripravljala vosek! Spoznati hočem lepote sveta, saj sem ustvarjena za veselje in presenečenja, za pisane doživljaje. Ne bom se plašila nobene nevarnosti, saj imam svoje ostro želo!«

20. Ta pogumna, a nepremišljena odločitev, pa tudi hitro letenje sta Majo zelo utrudila. Zaspala je kar v rdeči tulipanovi čaši in prespala ves dan. Ko se je zbudila, je sončna luč že izginila in mrak je ogrinjal svet. V temi je njeno srce vendarle nekoliko vztrepetalo in že se je hotela vrniti domov. Le nerada je zapustila mehki cvet.

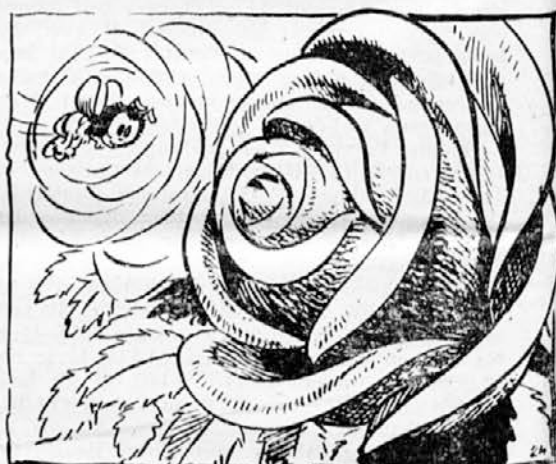
21. Dajala si je poguma: »Ne smem se že kar v začetku ustrašiti! Sonce se bo vrnilo, vsak dan se vrne. Kasandra tako pravi.« Kasandra — je sprelo telo malo čebelo. Ne, saj se ne sme vrniti domov! Kaj ji bodo rekli, ker je zapustila spremljevalko in se potepala ves dan? Skrila se je pod velik list visoko v vrhu starega drevesa.

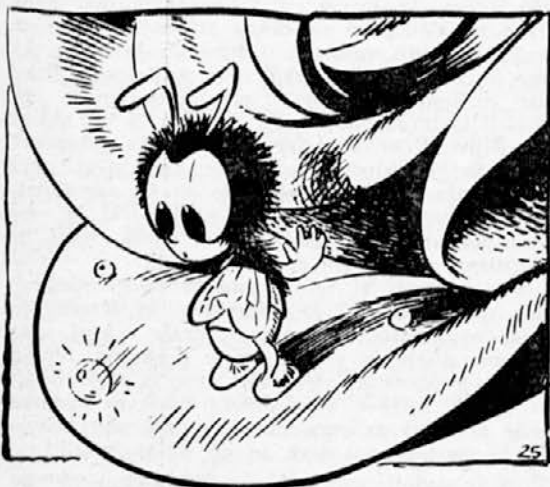
22. Ko se je Maja zbudila, se je bilo že zdanilo. Pod njenim velikim zelenim listom jo je malce zeblo in prve kretnje, ki jih je poskusila, so bile nerodne in počasne. Oprijela se je žilice na listu ter migljala s krili, da bi postala spet prožna. Potem se je pogladila lase in si obrisala oči, da so se svetile kot prejšnji dan.

23. Previdno je zlezla na rob lista in se ozrla po okolici. Kar zableščalo se je od krasote in sijaja, ki ga je jutranje sonce razsipalo okrog nje. »O, ti prelepi svet!« je zapelo v mladi čebelici. Radovednost jo je obšla. Začutila je tudi, da je lačna, zato je nemudoma razpela peruti.

24. V mirnem poletu jo je ubrala naravnost proti rdeči zarji, saj se ji je zdelo, da jo vabi k sebi. Ko je priletela v njeno bližino, je začutila tako sladkosten vonj, da je bila zdajci vsa omamljena. Z radostnim brenčanjem je zletela k veliki rdeči cvetlici. Pristala je na usločenem cvetnem listu in se ga trdno oprijela.

25. Tisti mah je list rahlo vztrepetal in proti čebelici se je pritrljajala iskreča se srebrna krogla, prozorna in lesketajoča se v vseh mavričnih barvah. Čeprav jo je očarala lepota velike srebrne krogle, se je Maja silno prestrašila. Krogla pa je odbrzela mimo nje, nagnila se je čez rob lista, planila v sončni sijaj in padla v travo.

26. Ko je Maja videla, da se je prelepa krogla na tleh razbila na tisoč drobcenih biserov, je tiho kriknila od strahu. Ko pa je bolje pogledala v travo pod seboj, je zavzeto opazovala lepoto: v travi se je vse živo iskriло, curljalo po bilkah v nešteti drhtečih kapljicah in se odbijalo v iskrečih žarkih. Jutranja rosa, je spoznala Maja.

27. Ko se je Maja spet obrnila k cvetki, je opazila, da ni sama. Pri vходу v cvetno čašo je sedel brošč z rjavimi vrhnjimi krili in s črnim oprsnikom. Bil je nekaj manjši od nje. Mirno je vztrajal na svojem mestu in opazoval čebelico z resnim, a vendar prijaznim pogledom. Maja si je opomogla od presenečenja in pozdravila.